

■ Ἐνας Ὅσιος τοῦ Ἡρακλείου ποὺ τιμᾶται στὴν Ζάκυνθο

Ὁ Ἅγιος Ἰωσήφ Σαμαῆκος, ὁ Ἁγιασμένος

† 22α Ἰανουαρίου 1511

Ἐνας Ὅσιος ἐλάχιστα γνωστός, ποὺ ὀσιοποιήθηκε στὸ Ἡράκλειο τῆς Κρήτης, εἶναι ὁ Ἰωσήφ Σαμαῆκος.

Ἡρόκειται γιὰ τὸν Ὅσιο ποὺ τὸ Σκήνωμά του βρίσκεται στὸ μυροβόλο νησί τῆς Ζακύνθου.

Γεννήθηκε περὶ τὸ 1440. Ἡ γενέτειρά του, ταυτίζεται, κατὰ τὴν πιθανότερη ἐκδοχή, μὲ τὸ χωριὸ Ἀζοκέραμος τῆς ἐπαρχίας Σητείας.

Ἡ εὐσέβεια τῶν γονέων του καὶ ὁ ζῆλος τοῦ ἴδιου πρὸς τὰ θεία, τὸν ὀδήγησαν ἀπὸ τὴν μικρὴ του ἡλικία στὴν πλησιόχωρη Μονὴ τῆς

Κυρίας Ἀκρωτηριανῆς (Τοπλοῦ).

Σὲ λίγο μεγαλύτερη ἡλικία («ἐν ἀγενεῖῳ ἔτι σκεύει»), ἀνεχώρησε γιὰ τὸ Μονύδριο τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου, ποὺ ἦταν ἐξάρτημα (Μετόχι) τῆς Μονῆς Τοπλοῦ στὸν Χάνδακα (Ἡράκλειο). Βρισκόταν στὴν περιοχὴ τῆς θαλάσσιας πύλης τοῦ Δερματᾶ, ὅπου σήμερα εἶναι ἡ 13ῃ Ἐφορεία Βυζαντινῶν Ἀρχαιοτήτων, δίπλα στὴν Ἐκκλησία τῆς Ἁγίας Τριάδος (παλαιὰ Καπνεφορία).

Ἀφοῦ διέθεσε ὀλόκληρη τὴν πατρικὴ του περιουσία στοὺς φτωχοὺς, πῆρε τὸ Μοναχικὸ Σχῆμα στὸ ἴδιο Μονύδριο.

Ἐκεῖ ἀσκήτεψε καὶ ὁ ἐνάρετος διδάσκαλός του, ὁ ὁποῖος «στάλαζε εὐσέβεια στὴν ψυχὴ του».

Ἐπιδιδόταν στήν ἀνάγνωση βιβλίων θρησκευτικού περιεχομένου καί στήν ἀντιγραφή χειρογράφων.

Ἦταν ὁ πνευματικός του Πατέρας ἀποσύρθηκε, λόγω γήρατος, τὸν ἀντικατέστησε ὁ ἴδιος στήν Ἐκκλησία αὐτὴ ὡς Ἱερέας.

Ἐκπληρώνοντας τὴν ἐπιθυμία τοῦ Πνευματικοῦ του, ὁ ὁποῖος στὸ μεταξύ εἶχε κοιμηθεῖ, γιὰ τὴν ἀπόδοση τῶν κληροδοτημάτων πρὸς ἐκεῖνος ἄφησε στὰ Μοναστήρια τοῦ Ἄθω καὶ τοῦ Σινᾶ, βρέθηκε στοὺς πυρῆνες αὐτοὺς τοῦ Χριστιανισμοῦ.

Ἦταν ἐπέστρεψε στὸ Μοναστήρι τῆς μετάνοιάς του, μοίρασε στοὺς φτωχοὺς καὶ τὸ ὑπόλοιπο τῆς περιουσίας πρὸς τοῦ εἶχε ἀφήσει ὁ διδάσκαλός του.

* * *

Ἰερουργοῦσε στὸ Ναὸ καὶ ζοῦσε μιὰ ἐνάρετη ζωὴ μέσα σὲ μεγάλη φτώχεια, ἡ ὁποία θαυματουργικῶς τῷ τρόπῳ θεραπευόταν: στὸν πλεκτὸ σάκκο του (σπυρίδα) εὗρισκε πάντοτε τὸ ἀπαραίτητο ψωμὶ γιὰ τὴν διατροφή τῆ δικῆ του καὶ τῶν φτωχῶν τῆς πόλης, γιὰ τοὺς ὁποῖους καθημερινὰ μεριμνοῦσε. **Ἔ**γινε ἔτσι βοηθὸς καὶ συμπαραστάτης τῶν ἀνθρώπων πρὸς εἶχαν ἀνάγκη βοήθειας, λέγοντας: «ἐπίρριπον ἐπὶ Κύριον τὴν μέριμνά σου καὶ Αὐτός σε διαθρέψει».

Ἦ ἐλεημοσύνη καὶ ἡ πίστη του, ὅτι «ὁ ἐλεῶν πτωχὸν δανεῖζει Θεῷ» καὶ «ὁ βαλὼν ἐν τῇ χειρὶ τοῦ πένητος εὕρησει ἐν τῇ παλάμῃ τοῦ δικαστοῦ», καὶ ἡ ἐπίσκεψή του στοὺς φυλακισμένους καὶ τοὺς ἀσθενεῖς, τὸν ἔκαναν νὰ ἀποκτήσει μιὰ πλατεία φήμη.

Ἦ ἐπιθυμία του νὰ εὐλογῆσει ἓνα βαρέλι κρασὶ τῶν Ἑβραίων κάποτε, τὸν ἔφερε σὲ ἀντιδικία μαζί τους. **Τ**ὴν ὀργὴ αὐτῆ τῶν Ἑβραίων ἀντιμετώπισε μὲ ἡρεμία καὶ καλοσύνη καὶ οἱ Βενετικὲς Ἀρχές, στὶς ὁποῖες περιῆλθε τὸ θέμα, τὸν δικαίωσαν.

Μετὰ ἀπὸ σύντομη ἀσθένεια, κοιμήθηκε σὲ ἡλικία 70 ἐτῶν περίπου καὶ ἐνταφιάστηκε στήν Ἐκκλησία τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου.

Μετὰ ἀπὸ πάροδο ἀρκετοῦ χρόνου καὶ μὲ τὴν εὐκαιρία τῆς ἀνακομιδῆς τοῦ Λειψάνου, βρέθηκε τοῦτο «σῶον καὶ ἀκέραιον, εὐωδῖαν πνευματικὴν ἀναπέμπον». **Ἐ**ναποτέθηκε σὲ ξύλινη Λάρνακα, ἡ ὁποία τοποθετήθηκε στὸ Ναὸ γιὰ προσκύνηση τῶν πιστῶν.

Προσέτρεχαν μάλιστα πολλοὶ ἀσθενεῖς πὸν πρόσμεναν τὴν θεραπεία τους μὲ τὴν μεσιτεία του.

* * *

Φαίνεται ὅτι στὸν Χάνδακα ἐτιμᾶτο ὡς Ὅσιος, ἀφοῦ ὁ Ἰωσήφ Γκερόλα κάνει μνεῖα τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου Ἰωσήφ τοῦ Σαμάκου πὸν ὑπῆρχε τὸ 1548 καὶ εἶχε ἀσφαλῶς ἀνεγερθεῖ πρὸς τιμὴν του. Τὴν ἔνδειξη ἐπίσης «S. Giovanni Armachi» πὸν εἶναι ἡ ἴδια Ἐκκλησία, σχεδιάζει ὁ H. R. Werdmuller στὸν χάρτη τοῦ 1665-1667 καὶ βρίσκεται κοντὰ στὴν πύλη τοῦ Δερματᾶ. Ἡ ἴδια Ἐκκλησία ἐπίσης παρουσιάζεται στὸν χάρτη τοῦ V. Coronelli (1689).

Μετὰ τὴν πτώση τοῦ Χάνδακα, ὁ Τούρκος Ἀχμέτ Ἀγάς ἀγόρασε ἀπὸ τὸ τουρκικὸ δημόσιο οἰκοδομικὸ συγκρότημα μὲ τὴν ὀνομασία «Συνοικία Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου», στὴν ὁποία συμπεριλαμβανόταν καὶ ἡ ὁμώνυμη Ἐκκλησία.

Στοὺς ἐπόμενους αἰῶνες χάνονται ὀριστικὰ τὰ ἴχνη τοῦ Ναοῦ. Μόλις τὸ 1930 χτίζεται μία Ἐκκλησία στὴν ἐγγύτερη περιοχή, δηλαδὴ ἡ σημερινὴ Ἐκκλησία τῆς Ἁγίας Τριάδος.

* * *

Μετὰ τὴν κατάληψη τοῦ Χάνδακα ἀπὸ τοὺς Τούρκους τὸ 1669, ὁ Ἱερέας τοῦ Ναοῦ Ἀντώνιος Ἀρμάκης, μετέφερε μὲ διάφορα πολύτιμα εἶδη, καὶ τὸ Λεῖψανο τοῦ Ἁγίου στὴν Ζάκυνθο.

Τὸ παρέδωσε στὴν Σχολὴ Καλογραϊῶν τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Μαντινείου, στὴν θέση Ξεροβούνια τοῦ χωριοῦ Γαϊτάνι, ὅπου γιορτάζεται ἡ μνήμη του στὶς 22 Ἰανουαρίου.

Ἀπὸ τὸ 1915, τὸ Λεῖψανο βρίσκεται στὸ Ναὸ τοῦ Παντοκράτορα στὸ Γαϊτάνι, πὸν ἀπέχει 3 χλμ. δυτικὰ τῆς Ζακύνθου. Κάθε χρόνο στὶς 29 Αὐγούστου τὸ Λεῖψανο ἐκτίθεται σὲ λαϊκὸ προσκύνημα, μὲ λιτάνευσή του στοὺς δρόμους τοῦ χωριοῦ.

Οἱ κάτοικοι τοῦ Ἀζοκεράμου, τοῦ πιθανότερου τόπου καταγωγῆς τοῦ Ὁσίου, ἔχτισαν περικαλλῆ Ναὸ πὸν τιμᾶται στὸ ὄνομά του. Τὸ ἓνα κλίτος τοῦ Ναοῦ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου στὴν πόλη τῆς Σητείας εἶναι ἐπίσης ἀφιερωμένο στὸν συντοπίτη Ἅγιο.

Ἡ ἀσματική του Ἀκολουθία συμπεριλαμβάνεται στὸ «Κρητικὸν Λειμωνάριον». Μὲ μικρὲς προσθήκες, συμπεριλαμβάνεται ἐπίσης στὸ «Κρητικὸν Πανάγιον», τόμος Β'.

* * *

Ἀπολυτίκιον

Ἦχος α'. Τῆς ἐρήμου πολίτης.

Ἡρακλεῖς τὴν πόλιν, Ἰωσήφ παναοίδημε, τῇ ἀγγελικῇ βιοτῇ
σε, μυστικῶς καθηγήσασαι· ἐν ταύτῃ γὰρ ἀσκόμενος καλῶς, ἐξέ-
πληξας ἅπαντας φρικτῶς, ταῖς ὁσίαις ἀρεταῖς σε, καὶ τῶν θαυ-
μάτων δυνάμεσι. Δόξα τῷ προορίσαντί Σε ἐκ παιδός, δόξα τῷ Σε
χαριτώσαντι, δόξα τῷ ἀφθαρσία τὸ σεπτόν, τιμήσαντι σκῆνος Σε.

Ποίημα Κυρίλλου Ἱερομονάχου

+

Τῷ δὲ ἐν Τριάδι Παναγιῶ Θεῷ,
τῷ ἐνδοξαζομένῳ ἐν τοῖς Ἁγίοις Αὐτοῦ,
προσκύνησις καὶ εὐχαριστία,
εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.
Ἀμήν!

(*) Περιοδ. «Ἅγιος Κυπριανός», ἀριθμ. τεύχους 348/ Ἰανουάριος - Φεβρουάριος 2009, σελ. 286-287. Ἀπὸ τὴν Ἐφημερ. «Κρητικὴ Ἐνημέρωση», Μάρτιος 2008, σελ. 36, τοῦ κ. Γεωργίου Παναγιωτάκη, Συγγραφέως-Ἱστορικοῦ-Ἐρευνητοῦ. ● Ἐπιμέλ. ἡμετ.